

Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2006/07:31 Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal inom viss sjöfart. Utskottet föreslår att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i mönstringslagen (1983:929). Ändringen innebär att regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från lagens tillämpning för intendenturpersonal. Regeringen ska också få meddela föreskrifter om vad som ska gälla för sådan personal som undantas. Två motioner (s; v) som väckts med anledning av propositionen avstyrks. Till betänkandet har fogats en reservation (s, v, mp).

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 april 2007.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal	5
Reservation	8
Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal (s, v, mp)	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
Följdmotioner	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i mönstringslagen (1983:929). Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:31 och avslår motionerna 2006/07:T3 och 2006/07:T4.

Reservation (s, v, mp)

Stockholm den 30 januari 2007

På trafikutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Jan-Evert Rådström (m), Ulla Löfgren (m), Margareta Cederfelt (m), Sven Bergström (c), Hans Stenberg (s), Christer Winbäck (fp), Claes-Göran Brandin (s), Sten Nordin (m), Kerstin Engle (s), Annelie Enochson (kd), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Ingemar Vänerlöv (kd), Karin Svensson Smith (mp) och Lars Mejern Larsson (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Sjöfartsverket har i en skrivelse den 16 september 2005 till Näringsdepartementet redovisat vissa frågeställningar rörande mönstring av bl.a. den s.k. intendenturpersonalen på fartyg. Inom Näringsdepartementet utarbetades under hösten 2005 en promemoria med förslag till ändring i bl.a. mönstringslagen (1983:929) (promemorian Mönstringskrav för intendenturpersonal på fartyg i inre fart). Promemorian har remissbehandlats.

Lagrådet, som yttrat sig i ärendet, lämnade förslaget utan erinran. I den nu föreslagna lagtexten har en redaktionell ändring gjorts i förhållande till lagrådsremissens lagförslag.

Med anledning av den nu framlagda propositionen Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal (prop. 2006/07:31) har två motioner väckts.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen ska kunna meddela föreskrifter om undantag från mönstringslagens tillämpning för intendenturpersonal. Dagens mönstringsförfarande omfattar samtliga sjömän, dvs. även intendenturpersonal, och innebär att redaren och befälhavaren i samband med att en sjöman tillträder sin befattning ombord ska kontrollera om sjömannen uppfyller vissa krav. I mönstringen ingår också att redaren, när en sjöman tillträder eller frånträder en befattning ombord, ska rapportera detta till sjömansregistret.

Syftet med mönstringen är att ge underlag för dels en säkerhetshöjande kontroll av fartygens bemanning, dels registrering av sjömannens tjänstgöringstid till sjöss. När det gäller intendenturpersonal, särskilt den som tjänstgör på fartyg i inre fart, saknar dessa aspekter nästan all betydelse. Mönstringskravet för denna personalgrupp innebär en i princip opåkallad administrativ börda för redarna. I propositionen föreslås därför att regeringen ska kunna meddela föreskrifter om undantag från mönstringslagens tillämpning för annan sjöpersonal än däck- och maskinpersonal samt telegrafister, dvs. för intendenturpersonal. De säkerhetsaspekter som mönstringen tillgodoser även för intendenturpersonal föreslås i stället kunna tillförsäkras genom att regeringen får meddela föreskrifter om vad som ska gälla för den personal som undantas från lagens tillämpning.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 april 2007.

Utskottets överväganden

Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i mönstringslagen (1983:929). Ändringen innebär att regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från lagens tillämpning för intendenturpersonal. Regeringen ska också få meddela föreskrifter om vad som ska gälla för sådan personal som undantas. Två motioner (s; v) som väckts med anledning av propositionen avstyrks.

Jämför reservation (s, v, mp).

Bakgrund

Ett syfte med *mönstring* är i första hand att ge underlag för en säkerhetshöjande kontroll av fartygens bemanning. Mönstringslagen (1983:929) kan därmed ses som ett komplement till dels fartygssäkerhetslagen (2003:364), dels de materiella bemanningsreglerna i förordningen (1998:965) om behörigheter för sjöpersonal (behörighetsförordningen). Ytterligare ett syfte är att ge underlag för registrering av sjömannens sjötid, vilket i sin tur ligger till grund för erhållande av olika behörigheter.

Mönstringslagen gäller sjömän på svenska handelsfartyg och på utländska handelsfartyg som i huvudsak obemannade förhyrs av svensk redare. Lagen gäller inte i fråga om fartyg med mindre bruttodräktighet än 20 och fartyg som ägs eller brukas av svenska staten och som används för annat ändamål än att i allmän trafik transportera gods eller passagerare.

Med *intendenturpersonal* menas enligt förarbetena till mönstringslagen sjömän som inte tillhör grupperna fartygsbefäl, maskinbefäl, telegrafister, däckspersonal eller maskinpersonal. I begreppet intendenturpersonal innefattas bl.a. köks-, serverings- och annan servicepersonal samt butiks- och ekonomipersonal.

Fart/ fartområde är en geografisk indelning av farvatten. Många av regelkraven varierar beroende på fartområde; ju mer vidsträckt fart desto högre krav ställs på fartyg och de ombordanställda. Det finns fyra fartområden som är kopplade till krav på bemanning och behörighet enligt förordningen (1998:965) om behörighet för sjöpersonal. Dessa är inre fart, närfart, Europafart och oceanfart.

Med *inre fart* avses fart i trafik inom Sverige och utanför kusterna, dock högst en nautisk mil från en hamn eller annan plats där fartyget kan finna skydd, samt fart i Kalmarsund och nationell fart i Öresund. Som inre

fart anses också fart i fartområde D, såsom detta definieras i fartygssäkerhetsförordningen (2003:438). Denna sistnämnda definition innefattar kriterier i fråga om våghöjd samt avstånd till strandlinje och skyddad plats.

Mönstringens betydelse för sjösäkerheten har flera aspekter. Sjömannen ska inte på grund av sitt hälsotillstånd vara olämplig för befattningen. Det uppställs därför krav på att sjömannen ska genomgå regelbundna läkarundersökningar och att intyg ska utfärdas efter dessa. För sjömän som arbetar i inre fart – i huvudsak trafik inom Sverige och utmed kusterna m.m. enligt definitionen i behörighetsförordningen – får läkarundersökningen och därmed intyget begränsas till syn- och hörsselförmåga. Krav på läkarintyg finns även i ILO-konventionen nr 73 som Sverige ratificerade år 1962.

Propositionen

Förslaget i propositionen är baserat på att bestämmelserna i mönstringslagen om sjömän även innefattar intendenturpersonal. I propositionen föreslås att regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från lagens tillämpning för annan sjöpersonal än däck- och maskinpersonal samt telegrafister, dvs. för intendenturpersonal. Regeringen ska också få meddela föreskrifter om vad som ska gälla för sådan personal som undantas.

Regeringen anför att den föreslagna förändringen av mönstringsförfarandet för intendenturpersonalen ska ske genom ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om undantag. En lättnad i mönstringskraven är för närvarande aktuell endast för fartyg i inre fart, men bemyndigandet bör utformas så att ett undantag kan göras för intendenturpersonal oavsett vilken fart fartyget går i. I sammanhanget hänvisas i propositionen till den promemoria som utarbetats inom Näringsdepartementet, i vilken det redovisats att det kan finnas skäl att undanta fartyg i vidsträcktare fart än inre fart, men att det för närvarande, bl.a. på grund av internationella åtaganden, inte finns underlag för att införa mer långtgående lättnader i mönstringskraven. Regeringen vill således understryka att de omständigheter som redovisas i denna proposition inte kommer att föranleda något undantag i vidsträcktare fart än inre fart.

Motionerna

Enligt vad som anförs i motion 2006/07:T4 av Anders Karlsson m.fl. (s) bör riksdagen göra ett uttalande riktat till regeringen om att dagens mönstringsregler för intendenturpersonal på ett bättre sätt kan garantera en hög sjösäkerhet än regeringens förslag. Såväl intendenturpersonal som annan personal ombord ingår i fartygets säkerhetsorganisation. Mönstringen ska ses som ett viktigt verktyg för att garantera en hög säkerhet till sjöss. Den kan inte ersättas med en hälsoundersökning med kontroll av syn och hörsel, menar motionärerna.

Avslag på propositionen föreslås i motion 2006/07:T3 av Peter Pedersen m.fl. (v). Ändringar för att underlätta administration och minska kostnader är självklart värda att beakta, sägs det. Ändringarna får dock inte gå ut över kraven på säkerhet, men med regeringens förslag riskerar man just detta, menar motionärerna. Genom mönstringen får man vetskap om var någonstans i säkerhetsorganisationen som en person ska placeras. Mönstringen kan därmed inte ersättas med en hälsoundersökning genom kontroll av syn och hörsel. Ytterligare ett argument som förs fram är att man riskerar att det skapas ett A- och ett B-lag om inte alla personalgrupper genomgår mönstring. Sammanhållningen av dessa grupper tydliggörs genom krav på mönstring för alla.

Utskottets ställningstagande

Mönstring av sjömän har betydelse för registrering av sjötid och för sjösäkerheten. I de aktuella motionerna gäller kritiken i första hand mönstringens betydelse för sjösäkerheten. Såsom det redovisas i propositionen finns flera aspekter i fråga om sjösäkerheten, varav kravet på att sjömannen inte på grund av sitt hälsotillstånd är olämplig för befattningen eller sjömansyrket är en sådan aspekt.

Utskottet konstaterar att intendenturpersonalens uppgifter ombord inte är åtgärder som berör fartygets framförande. På grund av de olika befattningarnas karaktär behöver inte samma hälsokrav ställas på intendenturpersonal som gäller för bl.a. däck- och maskinpersonal. Enlig vad som anförs i propositionen får dessutom – enligt nu gällande bestämmelser – kravet på läkarundersökning och intyg begränsas till syn- och hörselförmåga för alla sjömän (dvs. både intendenturpersonal och övriga sjömän) som arbetar i inre fart.

I likhet med motionärerna anser utskottet att kraven på sjösäkerhet inte får åsidosättas. Utskottet finner emellertid inte att regeringens förslag till lättnader i mönstringen i fråga om intendenturpersonal skulle innebära en försämrad säkerhet ombord. I detta sammanhang vill utskottet också erinra om den möjlighet som lagförslaget innebär, nämligen att regeringen ska få meddela föreskrifter om vad som ska gälla för sådan personal som undantas.

Utskottet ansluter sig således till uppfattningen att det inte finns tillräckligt starka skäl för att intendenturpersonalen på fartyg fortsättningsvis ska omfattas av mönstringen. Såsom anförs i propositionen är de säkerhetsaspekter som ska säkras genom mönstringen för denna personalgrupp antingen tillräckligt tillgodosedda genom andra bestämmelser eller kan de tillgodoses på annat sätt utan att det fullständiga mönstringsförfarandet behöver tillämpas.

Med det sagda föreslår utskottet att riksdagen bifaller propositionen samt att motionerna 2006/07:T2 (s) och 2006/07:T1 (v) avslås.

Reservation

Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Hans Stenberg (s), Claes-Göran Brandin (s), Kerstin Engle (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp) och Lars Mejern Larsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i mönstringslagen (1983:929). Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:T3 och 2006/07:T4 samt avslår proposition 2006/07:31.

Ställningstagande

Ändringar för att underlätta administration och minska kostnader måste självklart kunna beaktas. Emellertid får förenklingarna och kostnadsjakten inte gå ut över kraven på säkerhet. Mönstringen är ett viktigt verktyg för att garantera en hög säkerhet till sjöss. Men med regeringens förslag om lättnader i mönstringen riskerar man just sjösäkerheten. Såväl intendenturpersonal som övrig personal ombord ingår i fartygets säkerhetsorganisation; genom mönstringen får man vetskap om var någonstans i säkerhetsorganisationen som en person ska placeras. Mot den bakgrunden bör man inte ersätta mönstringen med en läkarundersökning som begränsas till syn- och hörsel förmåga. Dagens mönstringsregler för intendenturpersonal bör därför fortsätta att gälla, eftersom de på ett bättre sätt än regeringens förslag till regler kan uppfylla sjösäkerhetskraven.

Vi vill dessutom ta upp frågan om bemyndigandets omfattning. I propositionen anförs att lättnad i mönstringskraven för närvarande är aktuell endast för fartyg i inre fart. Regeringen menar emellertid att bemyndigandet bör utformas så att ett undantag kan göras för intendenturpersonal oavsett vilken fart fartyget går i. Enligt vår mening är regeringens uttalande i denna del oklar, och vi anser även av det skälet att lagändringen inte bör genomföras.

Ytterligare ett argument för att propositionen inte bör genomföras är att man genom ett slopande av mönstringen för en viss personalgrupp riskerar att det skapas ett A- och ett B-lag. Sammanhållningen av dessa grupper tydliggörs genom krav på mönstring för alla. Riksdagen bör mot denna bakgrund tillstyrka de berörda motionerna och avslå propositionen i dess helhet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:31 Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i mönstringslagen (1983:929).

Följdmotioner

2006/07:T3 av Peter Pedersen m.fl. (v):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:31 Lättnader i mönstringen av intendenturpersonal.

2006/07:T4 av Anders Karlsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mönstringen av intendenturpersonal.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i mönstringslagen (1983:929)

Härigenom föreskrivs att 2 § mönstringslagen (1983:929) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Lagen gäller inte i fråga om fartyg med mindre bruttodräktighet än 20 och fartyg som ägs eller brukas av svenska staten och som används för annat ändamål än att i allmän trafik transportera gods eller passagerare.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från lagens tillämpning för annan sjöpersonal än däck- och maskinpersonal och telegrafister. Regeringen får också meddela föreskrifter om vad som skall gälla för sådan personal som undantas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för fartyg med särskild verksamhetsinriktning eller för inhyrda utländska fartyg *föreskriva* eller i enskilda fall *medge* ytterligare undantag från lagens tillämpning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för fartyg med särskild verksamhetsinriktning eller för inhyrda utländska fartyg *meddela föreskrifter om* eller i enskilda fall *besluta om* ytterligare undantag från lagens tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2007.